

Projekt

z dnia 13 grudnia 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA ŻAGAŃ**

z dnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Żagania na lata 2023 – 2027.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 Ustawy z dnia 8 marca 199 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 559 ze zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt.1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1249) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Żagania na lata 2023–2027, stanowiący załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Żagań.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Żagań

Adam Matwijów

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miasta Żagań
z dnia 2022 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE
DLA MIASTA ŻAGANIA
NA LATA 2023-2027**

Spis treści:

Wprowadzenie	3
I. Podstawy prawne	6
II. Zadania instytucji i służb społecznych	9
III. Diagnoza społeczna dotycząca występowania przemocy	15
IV. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy	22
1. Założenia programowe.....	23
2. Cel strategiczny	24
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem przemocy stosowanej wobec dzieci.	
3.Cel operacyjny 1	24
Zdobycie wiedzy na temat występowania zjawiska przemocy na terenie miasta Żagania poprzez rzetelną diagnozę społeczną.	
4. Cel operacyjny 2	25
Zapewnienie ochrony i udzielenie wsparcia ofiarom przemocy poprzez rozszerzenie oferty pomocowej.	
5. Cel operacyjny 3	26
Poprawa współpracy i skuteczności działań służb zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
6. Cel operacyjny 4	28
Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie poprzez edukowanie społeczności lokalnej oraz promowanie postaw prospołecznych.	
7. Monitoring	29
8. Podmioty uczestniczące	29
9. Źródła finansowania Systemu.....	30
10. Efekty	30

WPROWADZENIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na terenie Miasta Żagania na lata 2023 - 2027 jest jednym z elementów funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Żagania. Głównym zadaniem Programu jest udzielanie szeroko rozumianego wsparcia dla rodziny oraz usystematyzowanie działań i zadań realizowanych przez różne podmioty w tym zakresie.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy, styl życia. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy zaklasyfikować ją do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Przemoc jest jednym ze zjawisk społecznych wywołujących negatywne, bolesne i długotrwałe skutki dla osób w nią uwikłanych, zarówno ofiar jak i sprawców, a także świadków czynów dokonywanych często w zaciszu domowym. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie powoduje, że powinny być podejmowane jak najszybsze działania zmierzające do minimalizacji tego zjawiska oraz działania zmierzające do zwiększania skuteczności ochrony ofiar przemocy, ale również skuteczności działań nakierowanych na osoby dopuszczające się jej stosowania. Prawidłową efektywność mogą przynieść działania wysoce spofesjonalizowane i interdyscyplinarne, długofalowe i podejmowane równolegle przez wszystkie służby, w zakresie których leży przeciwdziałanie przemocy. W każdej gminie działają instytucje, które w swoich zadaniach są zobligowane do działań na rzecz osób i rodzin uwikłanych przemocą domową. Działania te jednak nie są do końca interdyscyplinarne i systemowe, czyli każde z tych działań prowadzone jest w swoim zawężonym zakresie. W związku z powyższym zachodzi potrzeba koordynacji i profesjonalizacji tych działań przy wykorzystaniu działających na terenie miasta i pozyskanych do współpracy instytucji i organizacji, które już taką pomoc świadczą. Funkcjonowanie tego systemu polegało będzie na planowej i skoordynowanej współpracy, gdzie działalność każdej z nich będzie elementem szerszego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy dla miasta Żagania na lata 2023-2027

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członek rodziny – osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6.06.1997r. - Kodeks karny), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.”

Przemoc w rodzinie może być oglądana z różnych perspektyw: prawnej, moralnej, psychologicznej czy społecznej. Można wyróżnić następujące rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.

Przemoc psychiczna – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.

Przemoc seksualna – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

Zaniedbanie – ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Każdej z wymienionych rodzajów przemocy towarzyszą charakterystyczne jej formy.

Wszelkie formy przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają. Ofiary rzadko doświadczają jednej tylko formy maltretowania. Bywa, że wykorzystywanie seksualne i przemoc fizyczna poprzedzone są przemocą psychiczną, towarzyszy temu też zaniedbanie emocjonalne lub pozbawienie środków do życia. Sprawcy przemocy są bezwzględni – zniewalają swe ofiary, stosując wobec nich groźby i demonstracje swej siły. Natomiast ofiary w obliczu przemocy są zwykle bierne, rzadko sięgają po asertywne, a nawet agresywne formy zachowania. Ich wyróżniającą się cechą jest silne poczucie winy i przypisywanie sobie odpowiedzialności za akty agresji.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w dorosłym życiu.

Z uwagi na powyższe fakty konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej zarówno sprawcom, jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci

I. PODSTAWY PRAWNE

Istnieje szereg regulacji prawnych odnoszących się do poszanowania praw człowieka. Dzieli się je na akty o charakterze międzynarodowym i krajowym. Wśród tych pierwszych do najważniejszych zaliczać należy:

1. **Powszechna Deklaracje Praw człowieka z 1948 roku**, stanowiącą, iż wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i swych prawach, a każda osoba jest uprawniona do korzystania ze wszystkich swych praw i wolności, bez względu na różnice płci. Wśród owych praw wskazuje się m.in. na zakaz okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania.

2. **Konwencja o Prawach Dziecka z 1989 roku**, zapewniająca dzieciom szereg praw i ochronę przed wszelkimi formami złego traktowania, m.in. przed nadużyciami seksualnymi, torturami, okrutnym niehumanitarnym czy poniżającym karaniem.

3. **Deklaracja ONZ o Eliminacji Przemocy Kobiet**, postulująca zapewnienie kobietom prawa do korzystania ze wszystkich praw i fundamentalnych wolności oraz potępienie przemocy wobec kobiet i wyeliminowanie tego zjawiska.

Polska podpisała i respektuje wszystkie międzynarodowe akty dotyczące ochrony praw człowieka. Jednym z dokumentów w tej sprawie jest **Polska Deklaracja Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**. Uznaje ona, iż:

1. Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym, wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych.
2. Człowiek doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany.
3. Dzieci i młodzież mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić.
4. Każdy człowiek doświadczony przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej bez naruszenia jego godności osobistej.
5. Każdy człowiek ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą w rodzinie.
6. Każdy człowiek ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Każdy człowiek ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy dla miasta Żagania na lata 2023-2027
Najważniejszym aktem prawnym w Polsce odnoszącym się do ochrony praw człowieka jest:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, ustanawiająca jako jedną z zasad ogólnych dotyczących wolności, praw i obowiązków człowieka i obywatela – równość wszystkich wobec prawa i równego traktowania przez władze publiczne.

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie opracowany został w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) –

która określa: zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie; obliuguje do udzielania pomocy osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, w szczególności w formie: poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego, interwencji kryzysowej i wsparcia oraz do ochrony przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, zapewnienia, na żądanie osoby dotkniętej przemocą, bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

2. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119) –

która stanowi, że do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych; w szczególności zadania te m.in. obejmują: zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;

3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) –

która jest podstawowym aktem normującym złożoną problematykę pomocy społecznej;- w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie obliuguje pracownika socjalnego do: wypełnienia formularza „Pomoc Społeczna – Niebieska Karta” stanowiącego załącznik do rodzinnego wywiadu środowiskowego, interwencji kryzysowej, którą stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu; celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej; w ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb – poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy;

4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (tekst jedn. Dz. U. z 2021 roku poz. 1882) -

która m.in. obliuguje Policję do ochrony życia, zdrowia i mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra. Oznacza to obowiązek ochrony osób słabszych i krzywdzonych; interwencja domowa Policji wobec przemocy w rodzinie polega na sposobach inicjowania i organizowania działań, służących podejmowaniu i przeprowadzaniu przez policjantów interwencji domowej wobec przemocy w rodzinie; taki sposób działań odbywa się pod nazwą „Niebieska Karta”.

5. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 roku o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (tekst jedn. Dz. U. z 2021 r., poz. 1214) –

na której podstawie Żandarmeria Wojskowa zyskała uprawnienie do stosowania procedury w walce z przemocą, m.in. do wydania wobec żołnierza stosującego przemoc w rodzinie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. Ponadto przedstawiciel ŻW może być czynnym uczestnikiem gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

7. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy dla miasta Żagania na lata 2023-2027

Działania zawarte w niniejszym Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla miasta Żagania na lata 2023-2027 wpisują się w następujące dokumenty strategiczne Miasta Żagania:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Żagań na lata 2021 – 2026 (Uchwała Nr XXXII/149/2021 z 25 czerwca 2021 r.).
2. Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście Żagań na lata 2021-2023 (Uchwała Nr XXIX/115/2021 RM Żagań z 26 marca 2021 r.).
3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Żagań o statusie miejskim na rok 2022 (Uchwała Nr XLII/265/2022 z dnia 25 marca 2022 r.).

II. Zadania polskich instytucji i służb społecznych w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie realizowane są przez różne instytucje i służby. W szczególności wymienić należy takie instytucje jak:

Gmina

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin realizowane są w zakresie udostępnienia rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej i prawnej, poprzez:

a) tworzenie i prowadzenie:

- punktów informacyjno-konsultacyjnych
- schronisk dla ofiar przemocy domowej

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy dla miasta Żagania na lata 2023-2027

- ośrodków interwencji kryzysowej
- telefonów zaufania
- programów środowiskowych

b) inicjowanie powstawania i wspieranie:

- organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej,
- grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej.

Policja

Do podstawowych zadań policji należy m.in:

1. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
2. inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
3. wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- interwencja,
- sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- zatrzymanie sprawców przemocy domowej stwarzających w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

Żandarmeria Wojskowa

Do podstawowych zadań Żandarmerii Wojskowej należy m.in.:

1. zapewnienie przestrzegania dyscypliny wojskowej,
2. ochranianie porządku publicznego na terenach i obiektach wojskowych oraz w miejscach publicznych,
3. ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia wojskowego przed zamachami naruszającymi te dobra,
4. podejmowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw, wykroczeń oraz innym zjawiskom patologicznym, w szczególności alkoholizmowi i narkomanii w Siłach Zbrojnych,
5. wykrywanie przestępstw i wykroczeń, ujawnianie i ściganie sprawców, ujawnianie i zabezpieczanie dowodów.

Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez ŻW zgodnie z obowiązującym prawem:

- podejmowanie interwencji w sytuacji podejrzenia przemocy w rodzinie,
- zatrzymanie żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową stosującego przemoc w rodzinie,
- stosowanie środków zapobiegawczych wobec sprawców przemocy w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (sporządza wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- udzielenie informacji osobom pokrzywdzonym o możliwościach uzyskania wsparcia w ośrodkach i pomocy przez odpowiednie podmioty oraz o całodobowym ogólnopolskim telefonie dla ofiar przemocy,
- podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie, czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- wyjaśnienia okoliczności czynu,
- zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- ujęcia sprawcy,
- w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci
 - dozoru policyjnego,
 - tymczasowego aresztowania

Sądy rodzinne i opiekuńcze

Sądy rodzinne i opiekuńcze zobowiązane są do reagowania na każdą informację dotyczącą wszelkich nieprawidłowości w opiece nad dzieckiem oraz naruszania jego dóbr. W sytuacji występowania przemocy wobec dzieci sądy posiadają możliwość zastosowania następujących środków:

- zobowiązanie rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń,
- poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego,
- skierowanie małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi,
- zarządzenie umieszczenia małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej,

- zakazanie rodzicom pozbawionym władzy rodzicielskiej osobistej styczności z dzieckiem.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi z powodu przemocy w rodzinie. W ramach swoich kompetencji i zadań pomoc społeczna:

- przeprowadza wywiad środowiskowy umożliwiający diagnozę sytuacji rodziny lub osoby,
- przygotowuje wszechstronny plan pomocy,
- monitoruje efekty podjętych działań,
- pomaga w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych,
- udziela szeroko rozumianego poradnictwa, np. prawnego, psychologicznego lub wskazuje miejsca gdzie można uzyskać taką pomoc,
- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy, a w uzasadnionych przypadkach udziela pomocy zgodnie z potrzebami i możliwościami,
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym,
- wskazuje miejsca zajmujące się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, w tym możliwości otrzymania schronienia np. w schroniskach, hostelach, ośrodkach,
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji,
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania,
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, ośrodki pomocy, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci,
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami

Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ: a) bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego, b) zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego. W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach.
- poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanых oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania.

**Diagnoza społeczna dotycząca
występowania przemocy na terenie
miasta Żagania**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy dla miasta Żagania na lata 2023-2027

1. Informacja Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu na temat działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

	Forma działania	2021
1.	Liczba przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie z udziałem dzieci	49
2.	Liczba podejmowanych działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy	116
3.	Liczba rodzin dotkniętych przemocą	134
4.	Liczba sprawców przemocy domowej stwarzających zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar	34
5.	Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych przeciwko sprawcom przemocy	100

2. Informacja Oddziału Żandarmerii Wojskowej w Żaganiu na temat działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

	Podejmowane działania	2021
1.	Liczba przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie wobec osób dorosłych	4
2.	Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej w związku z podjętą interwencją	1
3.	Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych przeciwko sprawcom przemocy	2

Inne działania ŻW mogące zapobiec przemocy wewnątrzrodzinnej.

W ramach działań profilaktycznych realizowanych przez żołnierzy Sekcji Profilaktyki - przeprowadzenie z żołnierzami pogadanek i szkoleń dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie.

3. Informacja Sądu Rejonowego w Żaganiu (Wydział Karny) dotycząca działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

	Forma działania	2019-2021
1.	Liczba orzekanych kar	35
2.	Liczba środków karnych wobec sprawców przemocy	0
3.	Liczba orzeczonych wobec sprawców przemocy obowiązków, w tym:	x
	- powstrzymania się od nadużywania alkoholu	17
	- konieczności poddania się leczeniu odwykowemu albo oddziaływaniom terapeutycznym	4
	- uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych	7
	- powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym	3
	- opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	1
	- innego postępowania, jeżeli może to zapobiec popełnieniu przestępstwa	14

3.1. Informacja Sądu Rejonowego w Żaganiu (Wydział Rodzinny i Nieletnich) dotycząca działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

	Forma działania	2019	2020	2021
1.	Liczba wydanych postanowień o ograniczeniu władzy rodzicielskiej	73	64	73
2.	Liczba wydanych postanowień o pozbawieniu władzy rodzicielskiej	79	45	27
3.	Liczba wydanych postanowień o zawieszeniu władzy rodzicielskiej	5	2	1

4. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Żaganiu oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania		2019	2020	2021
Liczba rodzin, w których występuje przemoc		53	59	39
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie		115	76	53
W tym: mężczyzn		33	17	16
kobiet		44	51	31
dzieci		38	8	6
Liczba założonych „Niebieskich Kart”		33	55	34
Liczba spotkań grup roboczych ogółem		176	180	136
Liczba NK zakończonych wskutek	Ustania przemocy	23	37	25
	Braku zasadności podejmowania działań	12	11	9
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa	ogółem	115	76	53
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa	Medycznego	28	9	1
	Psychologicznego	37	54	26
	Prawnego	16	44	7
	Socjalnego	84	68	47
	Zawodowego i rodzinnego	37	36	9

5. Informacja na temat działalności Punktu Informacyjno–Konsultacyjnego dla osób doznających przemocy domowej działającego przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Żaganiu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy dla miasta Żagania na lata 2023-2027

	Rodzaj poradnictwa	Liczba osób		
		2019	2020	2021
1	Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego	21	24	29
2	Poradnictwo psychologiczne w zakresie problemu przemocy domowej	12	15	17
3	Poradnictwo psychologiczne w zakresie problemu uzależnienia od alkoholu i innych uzależnień	4	3	3
4	Poradnictwo psychologiczne w zakresie obszaru DDA	5	6	9

6. Informacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Żaganiu w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Działania	2019	2020	2021
Wsparcie dla ofiar przemocy ogółem	22	10	25
Wsparcie psychologa	21	10	21
Wsparcie prawne	1	0	4
Liczba osób, które przystąpiły do Programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy	19	18	18
Liczba osób, które zakończyły Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy	9	8	5
Inne działania: telefon zaufania, udzielanie informacji: Liczba rozmów	0	13	0

7. Informacja placówek oświatowych obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 1 w Żaganiu - zajęcia i warsztaty prowadzone przez pedagoga szkolnego, spektakl teatralny, uczestnictwo w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego, działania interwencyjne w sytuacjach kryzysowych, doradztwo, konsultacje.

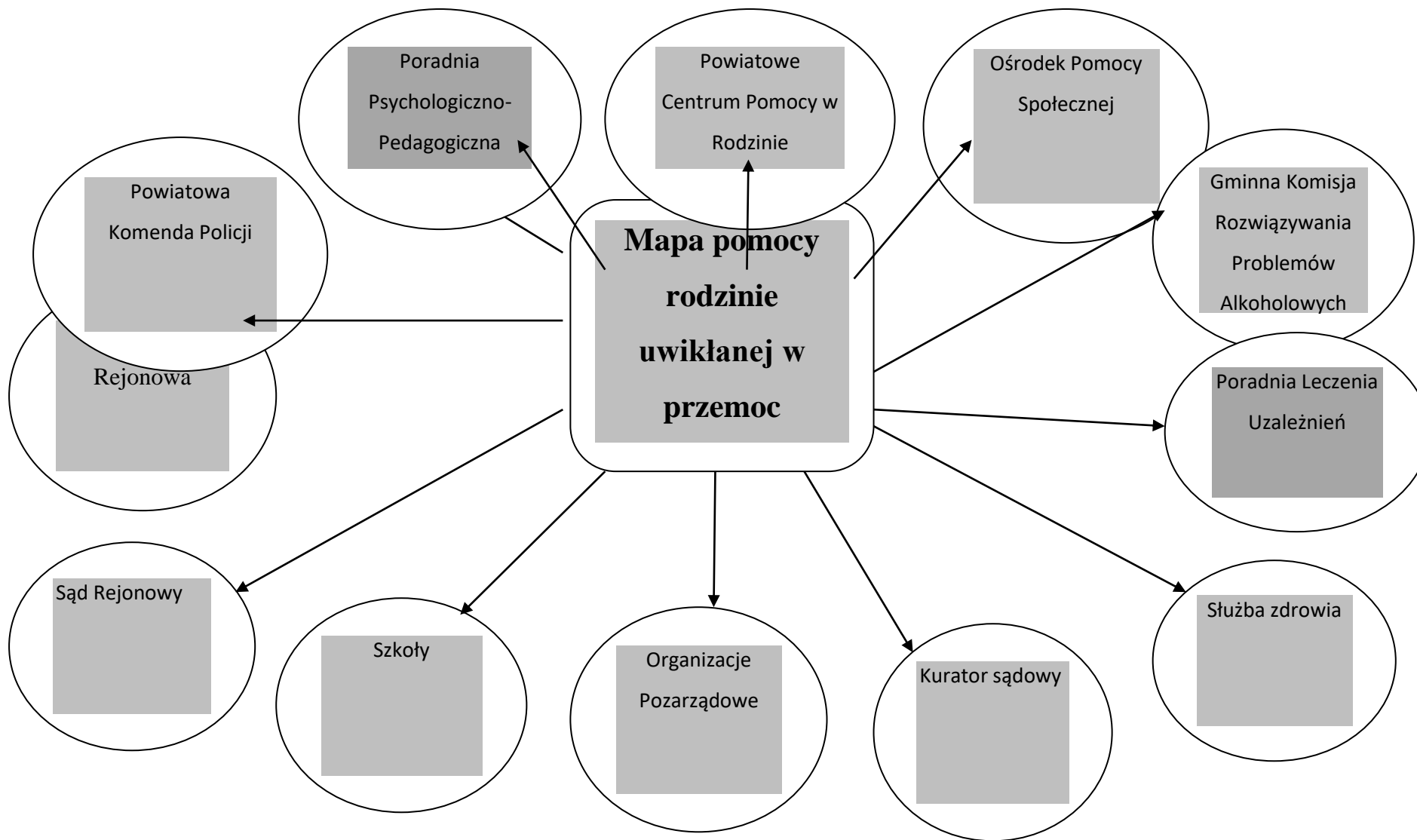
Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2 w Żaganiu - program profilaktyczny dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, indywidualne spotkania z pedagogiem, psychologiem, organizacja Dnia Zdrowia Psychicznego, szkolenia nauczycieli z zagadnień dotyczących NK.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 3 w Żaganiu - systematyczne monitorowanie sytuacji rodzinnej uczniów, prezentacja multimedialna o instytucjach pomocowych na terenie Powiatu Żagańskiego, rozpropagowanie Informatora „Stop przemocy w rodzinie”, Program Wychowawczo-Profilaktyczny, szkolenia kadry pedagogicznej, występowanie do sądu w sprawach rodzinnych, konsultacje z kuratorem.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 4 w Żaganiu - systematyczne monitorowanie sytuacji rodzinnej uczniów, program wychowawczo profilaktyczny uwzględniający tematykę przeciwdziałania przemocy, ogólnie dostępna informacja z numerami telefonów instytucji pomagających, pogadanki dla uczniów i rodziców na temat przemocy, warsztaty dla dzieci dotyczące radzenia sobie w sytuacjach przemocowych, spotkania z przedstawicielami policji, instruktorami ds. terapii uzależnień, interwencje, kierowanie wniosków do sądu rejonowego.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 5 w Żaganiu - organizowanie warsztatów i zajęć dla uczniów klas I-VIII, zajęcia edukacyjne dla uczniów na temat agresji i przemocy, tolerancji, profilaktyki używania środków psychoaktywnych, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, podejmowanie działań interwencyjnych przez wychowawców i pedagoga.

Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 7 w Żaganiu - realizowanie programów profilaktycznych, systematyczna diagnoza sytuacji społecznej uczniów, zajęcia edukacyjne dla uczniów na temat agresji i przemocy, spotkania ze specjalistami z policji, interwencje w sprawie występowania przemocy w rodzinie, kierowanie opinii do sądu, OPS, wdrożenie jednolitego systemu reagowania na przemoc i agresję, współpraca pedagoga szkolnego z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, kuratorami, asystentami rodzinnymi.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
DLA MIASTA ŻAGANIA
NA LATA 2023-2027**

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oparty jest na zasadach

1. Wzajemnej współpracy i współdziałania organów administracji publicznej, organizacji pozarządowych, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy i jej negatywnym następstwom.
2. Szczególnej ochrony dzieci z zachowaniem ich praw do wychowania się w rodzinie poprzez udzielanie rodzinie szczególnego wsparcia w funkcjonowaniu.
3. Jawności działań organów administracji publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

I. Założenia programowe

1. Interdyscyplinarność

Interdyscyplinarność oznacza działania podejmowane na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc przez specjalistów różnych zawodów, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Bardzo ważne znaczenie ma praca skoordynowana, zespołowa. Interdyscyplinarność zapobiega powielaniu działań przez poszczególne służby, oszczędza czas i pieniądze.

2. Systemowość

Program zmierza do stworzenia spójnego systemu przeciwdziałania przemocy opartego o wyspecjalizowane zasoby instytucjonalne i ludzkie współpracujące ze sobą dla osiągnięcia wspólnego celu jakim jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie. Każdy specjalista zobowiązany do podjęcia działań w obliczu przemocy powinien zidentyfikować przemoc, podjąć właściwą interwencję, znać kompetencje innych instytucji, umieć współpracować.

3. Kompleksowość

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem złożonym, wieloaspektowym. Powinna być rozpatrywana w kilku perspektywach: prawnej - jako przestępstwo, psychologicznej – jako zjawisko pozostawiające po sobie trwałe skutki emocjonalne, moralnej - jako zachowane nieakceptowane godzące w uznawane wartości moralne, społecznej - jako zachowanie niosące za sobą ryzyko dziedziczenia i powielania zachowań przez dzieci oraz przenoszenie przemocy na inny grunt.

4. Efektywność

Program zmierza do realizacji celów w oparciu o diagnozę problemu, rozpoznanie zjawiska, jego lokalnych ukierunkowań, w drodze budowania współpracy między podmiotami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie przemocy.

II. Cel strategiczny:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ze szczególnym uwzględnieniem przemocy stosowanej wobec dzieci.

III. Cel operacyjny 1

Zdobycie wiedzy na temat występowania zjawiska przemocy na terenie miasta Żagania poprzez rzetelną diagnozę społeczną.

Zadanie

1. Zbieranie i analiza informacji dotyczących występowania przemocy.

Działania:

1. Sporządzanie i aktualizowanie danych statystycznych określających wielkość zjawiska.
2. Wymiana informacji o przemocy w rodzinie na terenie Żagania pomiędzy podmiotami wykonującymi zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy.
3. Opracowanie i aktualizowanie bazy danych dotyczących instytucji niosących pomoc ofiarom przemocy.

Podmiot realizujący: Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu, przy współpracy instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy

IV. Cel operacyjny 2.

Zapewnienie ochrony i udzielenie wsparcia ofiarom przemocy poprzez rozszerzenie oferty pomocowej.

Zadania

1. Zapewnienie schronienia osobom dotkniętym przemocą.
2. Udzielanie pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych, w formie pracy socjalnej.
3. Organizowanie działań mających na celu ochronę dzieci i rodziny przed przemocą.
4. Rozwój różnorodnych form poradnictwa dla osób doświadczających przemocy, w szczególności psychologicznego, socjalnego, prawnego.

Działania

1. Podejmowanie wczesnej skoordynowanej interwencji.
2. Kierowanie do schronisk, mieszkań chronionych, readaptacyjnych, domów zapewniających bezpieczne schronienie ofiarom przemocy.
3. Przyznawanie pomocy w formie zasiłków celowych, okresowych, odzieży, posiłków, obiadów w szkole oraz innych świadczeń zgodnie z potrzebami.
4. Udzielanie pomocy w załatwianiu spraw urzędowych.
5. Podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie bezradności w wychowaniu i dysfunkcjom w rodzinie poprzez tworzenie grup edukacyjnych, terapeutycznych, samopomocowych dla rodziców.
6. Udzielanie poradnictwa prawnego, psychologicznego, socjalnego.
7. Podejmowanie różnorodnych form działania mających na celu wyeliminowanie zjawiska przemocy.
8. Podjęcie działań w celu utworzenia mieszkania chronionego dla ofiar przemocy.
9. Podejmowanie działań sprzyjających usamodzielnieniu finansowemu osób doświadczających przemocy poprzez doradztwo zawodowe, podejmowanie zatrudnienia, szkoleń oraz innych form aktywizujących.

Podmiot realizujący: Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu, Policja.

V. Cel operacyjny 3

Poprawa współpracy i skuteczności działań służb zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania

1. Zintegrowanie działań podmiotów odpowiedzialnych za przeciwdziałanie zjawisku przemocy.
2. Koordynowanie działań podmiotów lokalnych realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.
3. Podejmowanie współpracy służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy i przeciwdziałanie uzależnieniom tj. Policji, Służby zdrowia, ośrodka pomocy społecznej, organizacji pozarządowych.
4. Uaktywnienie organizacji pozarządowych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Podnoszenie kompetencji osób zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem przemocy.

Działania

1. Działanie zespołu interdyscyplinarnego skupiającego przedstawicieli wszystkich instytucji wykonujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.
2. Wypracowanie jednolitej procedury postępowania w przypadku powzięcia informacji o przemocy.
3. Szkolenie kadry realizującej zadania przeciwdziałania przemocy poprzez organizowanie wykładów, warsztatów, konferencji, debat.

Podmiot realizujący: Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu, instytucje odpowiedzialne za przeciwdziałanie przemocy-członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego

VI. Cel operacyjny 4

Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie poprzez informowanie i edukowanie społeczności lokalnej oraz promowanie postaw prospołecznych.

Zadania

1. Edukacja środowiska lokalnego poprzez dostarczanie wiedzy na temat przemocy i związanych z nią mechanizmów zachowań.
2. Propagowanie zachowań sprzyjających rozwiązywaniu konfliktów bez przemocy.
3. Rozwijanie edukacji przedmałżeńskiej i poradnictwa rodzinnego na rzecz przeciwdziałania przemocy.
4. Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie zachowań w doświadczaniu przemocy.
5. Promowanie efektów nowatorskich rozwiązań w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy.
6. Motywowanie społeczności lokalnych do reagowania na ujawnione akty przemocy, w szczególności z udziałem dzieci.
7. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją swoją oraz rówieśników.

Działania

1. Opracowywanie i realizowanie programów dostarczających wiedzy na temat zachowań wykluczających przemoc oraz w zakresie profilaktyki przeciwdziałania przemocy.
2. Organizowanie czasu wolnego oraz aktywnych form wypoczynku sprzyjających wzmocnieniu więzi rodzinnych.
3. Rozwijanie infrastruktury służącej aktywnemu spędzaniu czasu wolnego.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy dla miasta Żagania na lata 2023-2027

4. Podejmowanie działań mających na celu kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego.
5. Podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie ochrony praw dziecka i skutków ich nieprzestrzegania oraz poradnictwa rodzinnego.
6. Opracowanie i rozpropagowanie materiałów informacyjnych dotyczących możliwości uzyskania pomocy.
7. Informowanie społeczności lokalnej o instytucjach zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy oraz uzależnieniami.

Podmiot realizujący: Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu, placówki oświatowe.

VII. Monitoring

W celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań, Program będzie poddawany monitoringowi.

Monitoring będzie istotnym elementem oddziaływań i jednocześnie głównym instrumentem oceny programu, dostarczać będzie bowiem aktualnych informacji na temat efektywności podejmowanych działań, pozwalać na ciągłe aktualizowanie nieefektywnych treści.

Monitoring Programu prowadzić będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Żaganiu, w oparciu o dane instytucji i organizacji, które będą realizować zadania zgodne z wytyczonymi celami, w szczególności w zakresie:

- instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie;
- form udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- form działań kierowanych do sprawców przemocy w rodzinie.

VIII. Podmioty uczestniczące

Urząd Miasta w Żaganiu, Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja, Prokuratura, Sąd, Kuratorzy sądowi, szkoły, służba zdrowia, organizacje pozarządowe.

IX. Źródła finansowania Systemu

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są organizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Środki finansowe na realizację programu mogą pochodzić:

1. z budżetu gminy, w tym ze środków przeznaczonych na realizację Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ze środków będących w dyspozycji poszczególnych instytucji gminnych realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy,
2. organizacji pozarządowych,
3. ze środków pozyskiwanych z UE, sponsorów, innych źródeł.

X. Efekty

1. Stworzenie sprawnego systemu pomocy rodzinom oraz osobom dotkniętym przemocą.
2. Zwiększenie skuteczności i efektywności działań na rzecz osób doświadczających przemocy.
3. Podniesienie jakości świadczonych usług.
4. Zmiana postaw społecznych wobec zjawiska przemocy.
5. Podniesienie świadomości w zakresie poszanowania praw człowieka.
6. Usprawnienie współpracy lokalnych instytucji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
7. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy domowej.
8. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa osób dotkniętych przemocą i świadków przemocy.

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie Miasta Żagań na lata 2023 – 2027

Konieczność podejmowania działań zapobiegających występowaniu przemocy w rodzinie wynika z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U. z 2021, poz. 1249). Opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar w Rodzinie jest zadaniem obligatoryjnym dla gmin i wynika bezpośrednio z art. 6 ust. 2 pkt 1 przywołanej ustawy. Realizacja programu to obowiązkowy i niezbędny element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli żagańskich jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny, podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania jej negatywnych następstw. W opracowaniu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar w Rodzinie na lata 2023 – 2027 przyjęto założenia o kontynuacji celów i działań z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar w Rodzinie i Ochrony Ofiar na lata 2016 – 2022. Zakłada się realizację zadań wynikających z obowiązujących aktów prawnych, dążenie do wzmocnienia wypracowanego systemu i dotychczasowych działań podejmowanych na terenie miasta, a także monitoring, ewaluację jako metody wspierania rozwoju zawodowego jego realizatorów, zwiększające jakość i efektywność pomocy niesionej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Program określa działania, które angażują wiele służb, instytucji oraz organizacji do odpowiedzialności za ich realizację.

W związku z powyższym, proponuje się przyjęcie przedmiotowej uchwały przez Radę Miasta Żagań